ν τὴν αὐστηροτέραν δοκιμασίαν τὴν δὲ πορείαν αὐτῆς εἰς τὸν
λλον ἀμείλικτον ἔλεγχον Τότε ἀνοιγήσονται βίβλοι καὶ ἔθνη
ωτήσουσιν ἄλληλα τίνα πράξεων ἄξια τῶν μεγάλων αὐτῶν
αγγελιῶν, τί ἔδει τελέσαι καὶ οὐκ ἐτέλεσαν, τίνας ἠδίκησαν
ὑπὸ τίνων ἠδικήθησαν, τίνος ἕνεκεν ἐγρηγορότες τὸ πρῶτον
ειτα ὕπνωσαν. Τότε ἕκαστον σημεῖον τῆς διανυθείσης ὁδοῦ
κροσκοπικῶς ἐρευνηθήσεται, καὶ αἱ πράξεις ἑκάστης τῶν τοῦ
ένος ἡμῶν γενεῶν διϊλισθήσονται ἐὰν κρείττους ἢ ἥττους ὑπ-
ξαν τῶν προηγηθεισῶν γενεῶν. Ὅσον δήποτε ἀπελπιστικὴν
ξαν καὶ ἂν ἔχῃ τις περὶ τῆς εὐκισθησίας τῆς ἀνθρωπότητος,
ναται νὰ ὑποθέσῃ ἐκ σποραδικῶν φαινομένων ὅτι θέλει κα-
λληφθῆ ὑπὸ τοσαύτης συναισθήτεως, ὥστε τοὐλάχιστον νὰ ἀ-
ρίνῃ ἐν συνοχῇ ψυχῆς τὴν συνείδησιν ἑαυτῆς ἅμα ἀκούσασα
1889 ἠχοῦντα τὸν κώδωνα τὸν ἀναμνήσοντα τὴν ἑκατον-
τηρίδα τῆς Γαλλικῆς ἀναστάσεως. Οἱ ὑπολειφθέντες ἐν τῷ
ῶνι, οἱ ἀπὸ τοῦδε ἀνευρίσκοντες τὸ παρὸν αὐτῶν οὐχὶ ἀξίαν
ρέχειαν τοῦ τυχὸν εὐκλεοῦς προσφάτου παρελθόντος τῶν πα-
ρῶν αὐτῶν ἔχουσιν ἀκόμη καιρὸν νὰ ἑτοιμάσωσιν ἑαυτοὺς ἵνα
καλῶς παρασταθῶσιν ἐνώπιον τοῦ ἐλέγχου ἐκείνου, νὰ μελετή-
σωσι μίαν πρὸς μίαν τὰς διανυθείσας δεκαετηρίδας ἁπάντων τῶ
ῶν, νὰ παραβάλωσι τὰς δεκαετηρίδας τῆς ἱστορίας τοῦ ἰδίου
τῶν ἔθνους πρός τε ἀλλήλας καὶ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων, νὰ ἀ-
πληρώσωσι τὰς ἐλλείψεις καὶ νὰ θέσωσι τὰς βάσεις εὐπροσώ-
ου ὑπερηφάνου λογοδοσίας. Ἀπεικότως ἄραγε προσηνέχθην ἐν
δε τῇ πνευματικῇ πανηγύρει, ἂν ἐνόμισα προσῆκον νὰ συμ-
βουλεύσω τῇ ἑλληνικῇ νεολαίᾳ ὅπως ἐνδελεχῶς ἀσχοληθῇ ἵνα
καρτίσῃ γενναίων εὐθυνῶν βίβλους ἀκιληδώτους; ἂν ὑπῆρξεν
ρόβημα, κατακριθήτω ὅσον ἔνεστιν αὐστηρῶς, ἀλλὰ ἀποδαθήτω
ν τὸν διάθερμον πόθον μου ὅπως ἴδω τὰς νέας τοῦ ἔθνους μου
νεὰς ἐφαμίλους μὲν διαδόχους τῶν γενεῶν τῶν πρώτων τοῦ
ένος ἡμῶν δεκαετηρίδων, ἀξίως δὲ παρακαθημένας κατὰ τὴν
ραν τῆς κρίσεως εἰς τὸ πλευρὸν θαλερῶν γενεῶν ἄλλων ἐθνῶν,
ρυνες, ὡς αἱ τῆς περιπίστου Γαλλίας, ἀγωνίζονται ὅπως τὸ